

■ Tuğrul Tanyol

QIŞ NAĞILI

Bu qış yeni yaşın tunellərini açacaqıq tənhalığa doğru,
Və bir az daha dərinə dəfn edəcəyik üzümüzü.
Qədim bir xəzinə hərisi yeni adalara gedəcək,
Yeni piratlarla dolacaq dənizlər.

Qış yuxusu, ağır və uzundur gecə,
Bəzən qar yağar, bəzən bir uşağın
açıq qalmış kitabından çıxar səssizcə
bir nağıl şahzadəsi... Göyden üç alma düşər...

Qış sayıqlamaları: yalan-palan, doğru-moğru,
Kimdir şahzadə, kim pirat, kimdir uşaq?
Bu qış yeni tuneller açıb dəfn edəcəyik özümüzü.
Qar örtəcək üstümüzü, düşəcək hərərət...

Bu necə gəmidir ki, qorxar dor ağacından?
Qədim bir xəzinə hərisi, əslində, bir pirat!

İÇİNƏ DÖNÜK BİR AXŞAM

Özünə qapalı bir axşamdır,
Heç kimsə keçməz küçəsindən.
(Quyuya düşən bir daşın səsi)
qorxudur
Yağışın ürəyə deydiyi an.

Döyülməyən
qapılar döyülür bir-bir,
ışıqlar söndürülür,
pərdələr çəkilir.

Küləkdir
gezir damları,
qaranlıq quyular içindən
ölüm pıçıldayır adınızı.

Tavanlar arasında qəzəblə çırpılan
bir qapının qorxusu
düşür ürəyə.
İrəliləyir asta-asta,
zümzüməsidir
bax, pəncərəyə dəyən ağacın,
ya da "tıq" səsidir...
Üzünüzdə, bədəninizdə bir əl gezişir,
damarınızda qatılaşır qan,
əks-səda verir gecənin içindən orman.

Keçən hər dəqiqə,
azaldır ömrümüzü amansızcasına.
Hər an bir qapı döyülə bilər.
Küçənin soyuq daşlarında hər an
Qaranlıq
bir adamı öldürə bilər.

Döşəmənin çatlağında
gəzinən kölgənin ayaq səslərini
eşidirsənmi?
Saatın axınına qarışan
ürəyinin döyüntüsünün səsinə,
bu beton və daş hücrədə
yaşayan kimsə yoxdur,
nə bir işıqlı pəncərə,
nə gülən bir üz.
Şəhərin küçələrində payız
axıb gəder.

Soruşmaq olmaz, sual edilə bilməz,
kimsə bilməz ölümün vaxtını.
Gözləmək amansız bir ehtiras kimi uzanar,
(ya sabah, ya bu gün).
Sonra bütün saatlar susar.

Ağarır bir ağacın ilk yarpaqları,
gecənin qoxusu uçar gəder,
kölgələr, qaranlıq və zümzümələr,
səssizlik, yağmur və rüzgar.

Bir qısa gündür:
dolur küçələr, səkilər,
evlər, iş yerləri, məktəblər, tikililər,
bir ötən gündür,
yaşanar və bitər,
sonra yavaşca şəhərin fitili sönər,
əks-səda verər uzaqda balta dəyməmiş meşə,
özünə qapalı bir axşamın küçəsindən keçməz
kimsə.

ÖLÜ GÖYƏRÇİN YÜKLÜ GƏMİLƏR

Bu limana
ölü göyərçin sürüləri
daşıyan gəmilər yan almaz.
Bu sahilə düşməz kölgəsi
Sentyabrda ayrılan sevgililərin.
Gecə yanağından oğurlayanda ayı
köksünü aç,
Bəyaz bir xəncər kimi çəkilsin əlim.

Sənə ən təsirli hekayələrin
detallarını danışacağam.
Hərflərin bir-bir yerini dəyişdirirdi
o yad hekayələrin.
Hənsinin hardan başlayıb,
harda bitdiyini bildiyimiz,
amma yenə də heç cür
dinləməkdən doymadığımız hekayələrin.
Bəlkə bir gün,
Bəlkə bir gün
hər hekayə öz sonunu yazar deyər danışacağam.

Qulaq ver, gecədən neçə addım o tərəfdə
Ölü tabutları suya buraxır bir əl,
Bir əl zanbaqlar əkir bağçasına,
Hər mövsüm onları yığırsın deyər rüzgar,
Xeyallarımızın ilk yazısıdır,
açılır bir-bir buludlar,
Açılır nağıl bağçaları,
Ki orada hekayələr xoşbəxtliklə bitər.
Və batar gecənin qaranlıq sularında
ölü göyərçin yüklü gəmilər.

Susma artıq, nə olar,
Deyiləcək nə varsa, de!
Bilirsən, zülmət suları
zülmət suları udar.
Sən yaralı bir at kimisən, vəhşi və itaətkar,
Asanca tabe olursan düşmənlər çapara.

Ölü göyərçinlər daşıyan
Gəmilər yan almaz bu sahilə.

ÖZÜNÜ AXTARAN ŞEİRLƏR

Ən gözəl şeirlərimi mən
böyük tənhalığımda yazdım
(obrazların bacısıdır səssizlik).

Və tənhalığımda dostu rüzgar
hər gecə mənə nə pıçıldar.
Hər gecə bir başqa dildən,
ağaclardan, küçələrdən və
çırpınan torpaqdan
dənizi yoran dalğalardan.

Sərxoş qayalıqlarda şüursuzca
gezişən o gəminin
yorğun işartısı
haraya gedər belə hər gecə?
Ağır buludlarla yüklənmiş kimi
uçan qağayı
rüzgarın dilini
anlayarmı?

Bəlkə, susuzluğumdur,
bəlkə, tənhalığımdır, bəlkə də
bir damcı şərab deyər
içdiyim qanımdır
bilə bilmədiyim bu dil?
Bir bıçaq kimi işləyirsə qəlbimə
və hər gecə
ona qulaq asıb ağlayırsam...

Yazmadığım,
və yazdığım bu qədər misra -
qədim bir daş kitabəni oxuyursanmış kimi,
və mısraqla qazaraq yazırmış kimi yazıb
o hərfləri
ürəyimə..

Zəhərli toxumlar səpilməmiş
yan-yörəmə sanki.
İçimdə bir uzun ayrılıq
tənhalığın saxsı dibçəklərində bitən,
və bir yara kimi qanayan
bu sonsuz intizar
sahilini itirmiş dalğalar kimi bezar.

Gedəcəyəm,
haraya lazımdırsa getmək,
asi kölgəmi də ardımca sürüyərək.
Suyun torpağı islatmadığı,
odun əlimi yandırmadığı
o uzaq gecədə
salıb kölgəmi bir damcı göyüzünə,
Yağışı küçələrə tökəcəyəm.

Bütün pərdələri aralayıb
baxınca pəncərəmə,

Kölgələrə iplərlə bağlanmış personajların
buludlara dırmanmasını görürəm.
Görürəm bir ruhsuz qafiyənin
şüşəyə dəyən səsinə,
Rüzgarın yarpaqlarına ilişib
uçuşan səssizliyini.
Mən uzandıqca yox olan,
mən su verdikcə solan
o fərari şeiri
izləyirəm,
Mən o şeiri gözleyirəm.

GÜNLƏRİN QARANQUŞU

Qaranquş günlərim! Nənə və kəklikotu qoxusu,
Kim çata bilər sizə?
Yağış, yalnızca bir xatırlamadır.
Gecənin kirlə divarında oynayırsın
ışıq və kölgə.
Əriyir ağır-ağır aydınlığın farfor kasasında.

Qaranquş günlərim! Əriyir nənə və kəklikotu qoxusu.
İçimdəki suların qum yığını çökür.
Alovlanır bir qağayının qanadları, qızıl və mavi.
Alovlanır xatirələrin gizli dəftəri.

Qaranquş günlərim! Bir uşaq
Tullanıb çıxır güzgülərin tarixindən.
Solmuş mavi gözlərini zilləyib soruşsa,
Dağılır günün kül rəngli qayası,
Dağılır sim və naxış,
Ona belə deyir: Unutma!
Hər dəfə yenidən çəkilir ilk yay xəritəsi.

Qaranquş günlərim! Siz...
Ah, nə tez, nə tez keçdiniz!

PAYIZ SONU

Adnan Özerin
"Payız bir təsadüf" misrasına

1.
Samlar bir-bir əriyər,
sonra astaca bədənimdə sönər.
Payızın əli dəyəndə
Qızıl misə döner.

İndi hardasan? Nə çox gözlədim,
Tükəndi yarpaqlarım,
Rüzgar buludların köksündən damcılar oğurladı,
Götürdü məni,
qabağına qatdı,
Pas tutmuş yollarından keçirdi gəncliyimin.

Payız sadəcə bir təsadüf idi,
Ağac bunu hardan bilsin?

2.
Hər yağışla bir az daha yaşlanırıq,
Bulud bilirmi bunu?
Dənizin diblərini qarışdıran bu qorxu,
bu üz
Güzgülərdə unutduğum
bu tələş kimin üçündür?

Gün gələr səssizliyin qayası çatlayar,
Gün gələr bu avara külək qonar başımıza,
Fırtınalar qaranquş qanadlarında durular.

Və mis yenidən qızıl,
Və yağış yenidən bulud olar.

ÖLƏNDƏ

Bahara basdırın məni,
açan ilk çiçəyin nəfəsinə,
suda əks olunan ilk işığa
sovurun kölgəmi.

Musiqiyə basdırın məni,
Hey çalınsın kədərim.
Küləyə atın məni,
bitməsin heç səfərim.

Damcıya basdırın məni,
fırlansın altımda kainat,
Misraya dəfn edin məni,
yadlar duymasın, heyhat!

Noktüm (Serenada)

Keçmişin işığından
ikiqat əyilmiş
sudakı şəklinə baxan
bəyaz uşaq,
ölüm səndən elə uzaqdı ki!

Səriləcək toxunsan
ayağına budaqlar
və Günəşi təpələrə qovalayan rüzgar,
Tarancının bir misrası olur
aramızda dalğalanan uzaqlıq,
bir Serenada olur
tənhalığımi hörən qaranlıq.

(Əvvəlki səhifə 22-də)

İSTANBUL

İlan gecə görünməz,
İstanbul görünər
işildayan pullarıyla,
keçər boğazı boydan-boya,
sürtünməkdən təpələr yarılar.

Eşqim orada yatır,
Oradan oyanıb baxaram dünyaya,
mən orda olmayanda İstanbul məni düşünür...

Ah, uşaqlığım qəm yeyir gözlərimdə,
Bir yarım o biri yarımı axtarır.

AĞAC OYANANDA

Daşın altında bir dünya vardı,
Və əlin uzana bildiyi hər yerdə...
Və oyanan gülün üstündə
və tumurcuqlayan baharda,
bir dua kimi səslənən
dönə-dönə suyun içində axan...

Mən bir yarpağa minmişdim bəyəm!
Birdən oyandım və ayağa qalxan ağacı gördüm
bir atın gərilməmiş qasıqlarında,
o yerdə ki, tər oracan axa bilər.

Orada nə dayandıra bilər ki istəyi?
Eşqə aparacaq nə var?
Həyatı alından öpəcək qədər böyümüşdük,
Və bundan da böyük idi, əslində, eşqimiz...

Qoca torpağın üstündə sütünl əkinlər,
Qaçıram bir nəfəs kimi endiyim yerlərə,
Adımı çağırən səsə qaçıram,
adımı çağırən səsdən də sürətli,
O səsi özümdə tapıram.

Sürüşən budaqların arasından,
Suyu sızdıran aralıqdan,
Ağacı gəmirən qayğıdan
dönüb baxa bilsəm özümə.

Bir yarpağa minib elə hey gedirəm,
Bulud üstümə düşənə qədər...

QATİLİNİ TANI!

Heç kim, amma heç kim -
günahı örtən bir şeylər var.
İçimizdəki günahları əbədiyyətə aparmaq,
Əbədi günahlarla bir yay gecəsi,
Günahsız bir uşaq kimi dəfn olunmaq...

Heç kim, amma heç kim
əllərini yuyub çıxma bilməz bu səhnədən,
tamaşa bitməyib, pərdə enməyib,
Qatili tanıyan tamaşaçı
hələ evinə getməyib...

Tamaşanın bir yerində belə demişdi biri:
"Tənhəliyimiz günahlarımızı örtür", - bəlkə,
belə deməliydi:
"Günahlarımızı bizdən başqa kim bilir ki?"

Baxıb, amma görməyən insanlarla dolu,
Görüb, amma unudan unuqan insanlarla,
Şəhər bir pərdə kimi enir,
Ara küçələr ruhun dəhlizləriylə qaçır,
İz axtaran yoxsul köpəklər kimi,
Bir ana öz oğlunu axtarır.
Bir ana, bir sevgili, bir ölü,
Hamı ruhundakı qatili tanıyır.

Tulla artıq üzündəki ölüm maskasını,
Qatili tanı, öz qatilini.
Sabah bir küçənin ortasında -
Hamının baxdığı ortağ bir nöqtədə
bir adam yanına yaxınlaşa bilər,
sənə sənənin gözlərinlə baxıb,
sənənin o sonsuz çaşqınlığında
səni sənənin əllərinlə boğa bilər.

Heç kim, amma heç kim
Məsum deyil bir başqasından.
Oyun bitdi, işıqlar söndü,
orada olan biri,
"Mən heç bir şey görmədim" - dedi.

Pilləkənlərlə qalxır bir qadın hıçqıra-hıçqıra,
Qaranlıq dik dabanları üstündə fırlanır,
Qorxunun titrətdiyi səs tellərində,
Qanlar içində bir cəsəd,
Bilirəm, bilirəm,
Hamımız bir az qorxaq,
hamımız bir az Maqbet...

QOVUŞMAQ

*Damcının xoşbəxtliyi çayda ölməmiş
Əl-Qəzali*

Ah, nə etməli bu həyatla!
Keçdiyim yollar açdığım qapılardı,
Bağlandı arxamca...
Titrek bir işiq başımın üstündə.

İçimdən daşan tənhəlik,
Bürüyür duman kimi hər yeri...
Bir-birimizdən uzaqlara
Sovurur bizləri.

Söyləyəcək bir şeylər vardı rüzgara...

Anladım! Tənhəlikdən
insan bir az daha
bənəyir Tanrıya,
Ah, nə etməli bu həyatla!

Çayda ölməyi
diləyən o damcı kimi,
Yüyürüb durmaqdan başqa
Sənə uzanan yollarda.

TƏKAMÜL

Ananın bətnində balıqdır uşaq,
Toxum oraya düşəndə başlayar hər şey...
Elə oradan bəlli olar
gedəcəyi yol.

Uzaqda axtarmayın,
Zülmət dənizin üzərindəki işığı -
Qalaktikadan üzümüzə
düşən işıq,
düz orada yaranır -
Bir kişinin bir qadına
ilk toxunuşunda.

KİM VAR ORDA?

Uçurumların harayı var
gözlərində
və yağışlarla tükənən torpaqlardasan.
İki kiçik çay ağlayar
dərinde,
bütün bir günü ağrıyla
yoğura bilməzsən.

Orada, bir kiçik bitkinin
saralan budaqlarında
həyatı istəklə yaradacaqsan,
və bir az da o tərəfdə
çöllərin, dağların, dənizlərin
sonsuz, qaranlıq, durğun
və o ürperdici boşluğun
yenidən canlanmasını görəcəksən.

Bütün bir gün ağrıyla inləməli aydınlıq,
Qaranlıq buludlara minib gəzməməlisən,
ürəyində qanayan qərəfinin
eyilib göz yaşlarını silməlisən.

Uçurumların harayı var gözlərində,
orada ağırılı rüzgarların
oya-oya axırına çıxma bilmədikləri
ağır, aşılmaz və sərt qayalıqların
ortasında tənhə
yaşamağı öyrənəcəksən.

Unutma, kimsə tərsinə çevirə bilməz çayları,
ağrını ağrıyla həzm edə bilməzsən,
Günəşi buludlarla hörüb
"gecədir" deyə bilməzsən,
dəyişiklik kainatın qanunudur,
ölüm mükəmməliyini yonandır.
və yaşamaq ondan da vacibi -
xoşbəxt, qayğısız, amma təmkinlə,
uçurumların harayı var gözlərində.

PARK

Ağacın budağı
hər şeyə rəğmən
göyüzünə uzanır,
ovuclamaq istəyir elə bil ki
ilk işığı...
Ona görə
Zülmət adam sevməz yaşılı.

Ağacın gövdəsi səni çağırır,
get qucaqla onu, görəcəksən
bir sevgilini qucaqlamaq kimidir,
kökləri
sənə keçmiş göstərir.

Meşəyə uzaqdan baxarkən -
o uzaq yamyaşıl zolağa
çatmaq, çatmamaq arzusu,
parklar, bağçalar,
şəhərin ara küçələri...
ağacla insanlarla yaşamağa razı,
insanlar yox.

Yerin cazibə qüvvəsi!
Ayağını möhkəm bas,
ağac çoxdan tapıb
sənin axtarıb gəzdirdiyin yeri...

MƏNİ SEVDİM

*Təşəkkür edirəm, məni öpdün
Ülkü Tamer*

Səni içimə buraxıram
kilidsiz bir qapını
açırmış kimi asanca...
Evin tənhəliyini
dolur eşyalar
qələbəlik
azalanda...
Möhürü açılmış bir məktub
sahibini arayıb gəzir,
yağışın yağmadığı
şəhərlər boyunca.

Səni içimə buraxıram,
çünki məni sevdin sən,
Heç anlamadım necə...
Bir boşluğa axan
su kimi elə hey axdın,
məni özümlə qovuşdurdun.

Səni içimə buraxıram
örtərək üzünə
qapısını zamanın,
sən orda gənc qalacaqsan həmişə,
eşyalar yaşlanıb çölə atılarkən.

Bir şəkil çəkmişdim bir vaxtlar
ovutmaq üçün tənhəlik
toz buludlar arasına,
pəncərələrə, bir titrəyişə..

Məni sevdin,
Mən təşəkkür edirəm sənə.

TƏQVİM

Ölüm bir təkəddə oturub,
qalan günlərini sayır.
Hələ doğulmamış körpələrin,
qumral və ya sarı saçların,
xırda və ya iri gözlərin
fərqi yoxdur.
Qəm yemək hamının haqqıdır,
xoşbəxt başlayan hər şey
çünki bədbəxtliklə bitməlidir.

Əbədiyyət pərisi
baxır yavaşca oradan,
Tanrının təqvimini
yoxsulun qəlbinə batır.

AYIN HİLAL VAXTI

Suyun qayadakı şekli
Ağaca çırpılan yağışın oyanışı,
qəlbimdə bir bağça sərinliyi,
quşun yuvası üçün darıxması,
bəlkə,
Sən gələndə hər şeyin mənası olur...

Biri
minarəni
necə də uzatmış göy üzünə...
Tanrının istəyi
orada şekil almış sanki.
Bir əl ona uzanmaq istəyirmiş kimi.

Ayın hilal vaxtı indi
sularda gəzişir...

Ayın paranoya vaxtı

Qalalar arasında,
yoxuşlarla əhatəli
divarlara aşıq
olma saati...

Nə az dost,
nə çox düşmən,
sayları çoxdu.

İndicə buradaydı,
daha yoxdur,
bəlkə susmalıyıq.

Çünki hilalın işıqlandırdığı
o tək ulduz
qədər yalnızıq.

Ayın düşünmə vaxtı

Ələmdəki nəşə
ayın göyə toxunuşu,
dodaqdan dodağa
sözün oxunuşu.

Bir sim olsaydım
mənzilə uzanan teldə
ovuclarını aç uşaq ol,
Ayın düşünmə vaxtı indi.

**Azərbaycan türkcəsinə uyğunlaşdıran
Həyat ŞƏMİ**

21 sentyabr 2019

WWW.KASPI.AZ

23 POEZİYA